

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดของพระภิกษุ และการบังคับใช้กฎหมายอาญากับพระภิกษุ¹

พันธุมิ อารุณเพชร²

พระพุทธศาสนาเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญกับสังคมไทยมาตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน เป็นหนึ่งในสามสถาบันหลักของชาติไทยคือ ชาติ ศาสนา และ พระมหากษัตริย์ ซึ่งทั้งสามสถาบันก็มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน ทำให้ประเทศไทยมีความเป็นปึกแผ่น มั่นคงจนถึงปัจจุบันนี้ ด้วยว่ามีพระภิกษุเป็นหลักสำคัญในการถ่ายทอดคคิธรรม หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เป็นผู้ที่ดำรงไว้ซึ่งความเป็นที่พึ่งทางจิตวิญญาณของประชาชน ถึงแม้ว่า พระภิกษุจะมีพระธรรมวินัยเป็นเครื่องประพฤติปฏิบัติแล้วก็ตาม แต่ว่าพระภิกษุนั้นก็ยังต้องอยู่ ภายใต้กฎหมายของฝ่ายบ้านเมืองที่จะต้องประพฤติปฏิบัติตาม เรียกได้ว่าต้องอยู่ภายใต้หลัก พระธรรมวินัยและกฎหมายของฝ่ายบ้านเมืองทั้งสองอย่าง

ดังนั้น พระภิกษุกับกฎหมายนั้นจึงแยกกันไม่ได้ซึ่งมีส่วนที่สัมพันธ์กันและกัน โดยที่สถานะทางกฎหมายถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้บุคคลนั้น ๆ สามารถดำเนินการต่าง ๆ ทางกฎหมายได้ซึ่งเมื่อบุคคลหนึ่ง ๆ ถือกำเนิดขึ้นมา ก็จะมีสถานะทางกฎหมายออกมารับรอง เพื่อปกป้องสิทธิและหน้าที่ของบุคคลนั้น ๆ เมื่อบุคคลคนหนึ่งได้ทำการบรรพชาอุปสมบทเป็นพระภิกษุนั้นก็ถือเป็นการเปลี่ยนแปลงสถานะทางสังคมจากบุคคลธรรมดาเป็นพระภิกษุ ก็จะต้องประพฤติปฏิบัติให้อยู่ในกรอบและหลักเกณฑ์แห่งพระธรรมวินัย แต่ถึงอย่างไรก็ตาม พระภิกษุนั้นก็ยังต้องอยู่ภายใต้กฎหมายบ้านเมืองที่ได้บัญญัติขึ้นให้คนในสังคมได้ประพฤติเพื่อความสงบสุขของสังคม การที่จะดูแลพระภิกษุให้เป็นผู้ประพฤติปฏิบัติให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยอันเป็นไปตามหลักแห่งพระธรรมวินัย จึงจำเป็นที่จะต้องมีกฎหมายอันเป็นมาตรการในการควบคุมความประพฤติของพระภิกษุให้อยู่ในกรอบแห่งพระธรรมวินัยและกฎหมายของ ฝ่ายบ้านเมือง ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันความประพฤติที่ไม่เหมาะสมกับสมณสาธูปอันเป็นการลดการกระทำผิดให้น้อยลง

เพื่อให้สิทธิของพระภิกษุทางกฎหมายอาญามีความชัดเจน มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพของสังคมไทยและเพื่อให้พระภิกษุมีความคล่องตัวในการใช้สิทธิทางกฎหมายอาญาในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดของพระภิกษุและการบังคับใช้กฎหมายอาญากับพระภิกษุ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร. ปภาศรี บัวสุวรรณค์ และคณะกรรมการสอบ คือ ศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี วงษ์วิจิตร และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมชาย รัตนชื้อสกุล

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

มีความเปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะการณ์ในปัจจุบัน รวมทั้งการปกป้องสิทธิทางกฎหมายอาญาของพระภิกษุเอง ด้วยอันจะเป็นประโยชน์ในการ นำไปใช้เพื่อให้สังคมอยู่ได้ด้วยความร่วมมือเป็นสุขภายใต้กรอบแห่งกฎหมาย การที่จะนำตัวพระภิกษุไปดำเนินคดีทางกฎหมายอาญาจะไม่เหมาะสมกับสมณภาวะ การปฏิบัติต่อพระภิกษุ ในฐานะผู้ต้องหาเป็นไปโดยขาดความเหมาะสมทำให้เกิดความเสื่อมศรัทธาแก่ ผู้พบเห็นและมีผลต่อความ ศรัทธาของพุทธศาสนาเป็นอย่างมาก และปัญหาที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ในสังคมมีอยู่ มากมายและมีความหลากหลายด้วยการที่จะใช้กฎหมายอาญาเข้าจัดการกับปัญหาที่จะเกิดขึ้นทุกปัญหาย่อมจะ เป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องอย่างยิ่ง เพราะปัญหาหลายปัญหาเป็นปัญหาที่เล็กน้อยที่ยังไม่สมควรหรือไม่ จำเป็นถึงกับ ต้องใช้การลงโทษทางอาญา หรือไม่จำเป็นต้องใช้กฎหมายอาญาเข้าจัดการกับปัญหาเหล่านั้น กฎหมายอาญา ควรจำกัดตัวเองอยู่กับการคุ้มครอง “คุณค่าพื้นฐาน” (Grundwert) ของระเบียบสังคม (Soziale Ordnung) เท่านั้น ไม่ชอบที่จะขยายขอบเขตออกไปมากกว่านี้

สิ่งที่หล่อหลอมให้การอยู่ร่วมกันของมนุษย์เป็นไปโดยปกติสุขเป็นสิ่งที่ไม่มีรูปร่าง เป็นสิ่งที่ไม่อาจ สัมผัสได้โดยใช้ประสาทสัมผัส แต่เป็นสิ่งที่ เป็น “คุณค่า” (Wert) และเป็นคุณค่าที่จำเป็นที่เป็นพื้นฐานของการ อยู่ร่วมกันของมนุษย์ สิ่งนี้เรียกว่า “คุณธรรมทางกฎหมาย” (Rechtsgut) เรื่อง “คุณธรรมทางกฎหมาย” (Rechtsgut) ไม่ใช่เรื่องใหม่ในทางกฎหมาย ในกฎหมายของไทย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 บัญญัติว่า “ผู้โจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่น โดย ผิดกฎหมายให้เขาเสียหายแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่าง หนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิด จำต้องใช้คุณค่าสินไหม ทดแทนเพื่อการนั้น” คำว่าชีวิต (มนุษย์) ความปลอดภัยของร่างกาย (ร่างกาย อนามัย) เสรีภาพ ทรัพย์สิน หรือ สิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดที่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 บัญญัติคุ้มครองไว้นั้น ล้วนเป็นสิ่งที่ไม่มี รูปร่างที่ไม่อาจสัมผัสโดยใช้ประสาทสัมผัส และสิ่งที่ไม่มีรูปร่างที่ไม่อาจสัมผัสได้โดยใช้ประสาทสัมผัส ดังกล่าวนี เป็น “คุณค่า” ที่จำเป็นที่เป็นพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ทั้งสิ้น ชีวิต ความปลอดภัยของ ร่างกาย เสรีภาพ ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดนั้น ไม่เพียงแต่มีการรับรองและคุ้มครองในทาง แพ่ง เท่านั้น แม้ในทางอาญาก็มีการรับรองและคุ้มครองชีวิตมนุษย์ ความปลอดภัยของร่างกาย เสรีภาพ ทรัพย์สินหรือ สิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งโดยการบัญญัติความผิดต่อชีวิต ความผิดต่อร่างกาย ความผิดต่อ เสรีภาพ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน และด้วยการรับเอา “คุณค่า” เหล่านี้ เข้าไว้ในกรอบแห่งการคุ้มครองของ กฎหมาย ทำให้ชีวิตมนุษย์ ความปลอดภัยของร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดนั้นกลายเป็น “คุณธรรมทางกฎหมาย” (Rechtsgut) ในกฎหมายอาญาไป

กฎหมายอาญานั้นมุ่งที่ตัวผู้กระทำความผิดยิ่งกว่าผลของการกระทำความผิด ดังนั้น แม้ผลไม่เกิด เช่น การพยายามกระทำความผิดหรือผู้ใช้ให้กระทำความผิด กฎหมายอาญาก็ จะต้องลงโทษ เพราะผู้กระทำได้แสดง เจตนากระทำความผิดอาญาออกมาแล้ว เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้นั้น กระทำความผิดอีกต่อไป จึงลงโทษไม่ให้เป็น

เยี่ยงอย่างและให้โอกาสแก่ผู้กระทำความผิดได้ปรับปรุง แก้ไขยิ่งกว่าที่จะลงโทษเพื่อเป็นการชดใช้หรือแก้แค้นทดแทนผู้เสียหาย

ในส่วนของพระวินัยและกฎหมายต่างก็มีบทบาทในการกำหนดความผิดและโทษต่อความประพฤติของมนุษย์ เพียงแต่พระวินัยมุ่งเน้นหนักบังคับความประพฤติของภิกษุในพระพุทธศาสนาเป็น ประชากร กลุ่มเป้าหมายหลัก ส่วนกฎหมายมุ่งเน้นหนักบังคับความประพฤติของคฤหัสถ์ผู้ครองเรือน เป็นประชากรเป้าหมายหลัก ดังนั้นพระวินัยและกฎหมายจึงมีความหมายอย่างเดียวกัน กล่าวคือ พระ วินัยเป็นกฎหมาย ของพุทธศาสนา ฝ่าย “พุทธจักร” ในขณะที่กฎหมายคือวินัยของชาติหรือของฝ่าย “ราชอาณาจักร” อย่างไรก็ตามพระวินัยและกฎหมายอาญานั้นต่างก็มีจุดประสงค์ในการลงโทษที่ แตกต่างกันอยู่บ้างและเป็นจุดประสงค์เพื่อมุ่งหมายให้เกิดผลลัพธ์ในระดับที่ต่างกัน ซึ่งในการบังคับใช้กฎหมายอาญากับพระภิกษุมีประเด็นปัญหาดังนี้

1. ปัญหาสถานะของพระภิกษุในฐานะเป็นเจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505

กฎหมายเกี่ยวกับเจ้าพนักงานมีความสำคัญในการกำหนดอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานให้กระทำการและมีให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งตามประมวลกฎหมายอาญา บุคคลที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญานั้น ย่อมมีสถานะทางกฎหมาย นอกเหนือไปจากบุคคลธรรมดาหรือบุคคลทั่วไป โดยกฎหมายให้อำนาจและหน้าที่ที่เจ้าพนักงานนั้นต้องปฏิบัติ จึงต้องมีบทกฎหมายที่บัญญัติให้ความคุ้มครองและกำหนดบทลงโทษเจ้าพนักงานนั้นด้วยการคุ้มครอง และ ควบคุมบุคคลซึ่งเป็นเจ้าพนักงานนั้น เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่เท่านั้น ไม่ครอบคลุมการกระทำในเรื่องส่วนตัวของบุคคลนั้น ๆ ทั้งนี้เมื่อเจ้าพนักงานไม่ได้ปฏิบัติตามหน้าที่ก็ มีฐานะเช่นบุคคลธรรมดาคนหนึ่ง กฎหมายจึงไม่ได้คุ้มครองอย่างฐานะเจ้าพนักงาน การเป็นเจ้าพนักงาน มีผลทั้งในส่วนของการคุ้มครองตามกฎหมายและการลงโทษตามกฎหมายหากกระทำความผิดอำนาจหน้าที่ การเป็นเจ้าพนักงานย่อมได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาแล้ว หากมีผู้ดูหมิ่น หรือแจ้งความอันเป็นเท็จ หรือต่อสู ขัดขวางเจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือข่มขืนใจเจ้าพนักงาน ให้เจ้าพนักงานให้ปฏิบัติการอันมิชอบ ด้วยหน้าที่ หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ผู้กระทำการดังกล่าวต้องรับโทษทางอาญา

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 มาตรา 45 “ให้ถือว่าพระภิกษุซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในการปกครองคณะสงฆ์และไวยาวัจกรเป็นเจ้าพนักงานตามความในประมวลกฎหมายอาญา” การพิจารณาว่าเจ้าอาวาสเป็นเจ้าพนักงานหรือไม่นั้น ต้องพิจารณาจาก

- (1) ฐานะตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ และ
- (2) ขอบเขตหน้าที่ที่กฎหมายให้อำนาจ

โดยเหตุที่ให้ถือว่าพระภิกษุและไวยาวัจกร เป็นเจ้าพนักงาน เพื่อจะควบคุมและคุ้มครองผู้ที่มีหน้าที่เหล่านั้นเป็นพิเศษ เนื่องจากเจ้าพนักงานตำแหน่งต่างๆ ของบ้านเมือง มีบทบัญญัติควบคุมและคุ้มครองไว้ใน

ประมวลกฎหมายอาญา เมื่อกฎหมายนี้ให้ถือว่าพระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งและไวยาวัจกร เป็นเจ้าพนักงาน ก็ย่อมถูกควบคุมและได้รับความคุ้มครองตามประมวลกฎหมายอาญาด้วย เนื่องจากคณะสงฆ์ก็ย่อมมีอำนาจหน้าที่ตามตำแหน่งของตน โดยอำนาจหน้าที่ของเจ้าอาวาส มีบัญญัติเอาไว้ในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 มาตรา 37 และมาตรา 38 ซึ่งอาจละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ ใช้อำนาจไม่เป็นธรรม ทุจริตต่อหน้าที่ จึงต้องมีกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดลงโทษหนักให้เกรงกลัว และไม่กล้ากระทำความผิด

แต่การเป็นเจ้าพนักงาน ในมาตรา 45 จะรวมถึงคณะสงฆ์อื่น ซึ่งเป็นนิกายอื่นด้วยหรือไม่ เนื่องจากจะส่งผลกระทบต่อในด้านการใช้กฎหมาย เพื่อเป็นการควบคุม และคุ้มครองตัวเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาตามเจตนารมณ์ ของกฎหมายให้เป็นไปได้ด้วยดี จึงเกิดปัญหาการตีความว่า เจ้าอาวาสเป็นเจ้าพนักงานหรือไม่ ซึ่งก็มีข้อโต้แย้ง 2 แนวทาง กล่าวคือ ฝ่ายหนึ่งเห็นว่าเจ้าอาวาสเป็นเจ้าพนักงาน ด้วยเหตุที่ว่าเจ้าอาวาสใช้อำนาจในเรื่องทรัพย์สินวัด ซึ่งถือเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินประเภทหนึ่ง เจ้าอาวาสมีอำนาจลงนามเอกสารที่ส่งผลต่อประชาชน เช่น หนังสือรับรองการจัดงานศาสนา การอนุญาตให้ใช้พื้นที่วัด ทั้งนี้ศาลฎีกาเคยมีคำพิพากษาบางกรณีที่ถือว่า “พระสงฆ์ซึ่งทำหน้าที่ตามกฎหมาย” สามารถเข้าข่ายเป็นเจ้าพนักงาน อีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่าเจ้าอาวาสไม่ใช่เจ้าพนักงาน อำนาจหน้าที่ของเจ้าอาวาสเป็นไปเพื่อการปกครองสงฆ์ มิใช่อำนาจรัฐโดยตรง การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าอาวาส เป็นไปตามพระธรรมวินัย และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ซึ่งมีลักษณะเป็นกฎหมายพิเศษเฉพาะ มิใช่กฎหมายปกครองทั่วไป หากตีความว่าเป็นเจ้าพนักงาน จะทำให้พระสงฆ์ต้องรับผิดชอบเช่นเดียวกับข้าราชการ ซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับหลักการแบ่งแยกศาสนา กับการเมืองการปกครอง หากตีความว่าเจ้าอาวาสเป็นเจ้าพนักงาน ก็จะทำให้พระสงฆ์ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายอาญามาตรา 157 (ความผิดฐานเจ้าพนักงานละเว้นการปฏิบัติหน้าที่) ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของคณะสงฆ์ เนื่องจากพระสงฆ์ต้องรับผิดชอบในกรอบเดียวกับข้าราชการ แต่หากตีความว่าไม่ใช่เจ้าพนักงาน ก็อาจทำให้การตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าอาวาสไม่เข้มแข็งพอ โดยเฉพาะเรื่องการจัดการทรัพย์สินวัด และเปิดช่องให้เกิดการทุจริตได้

2. ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินคดีกับพระภิกษุกรณีกระทำความผิดอาญา

พระพุทธศาสนาเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญกับสังคมไทยมาตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบันเป็นหนึ่งในสามสถาบันหลักของชาติไทย คือ ชาติ ศาสนา และ พระมหากษัตริย์ ซึ่งทั้งสามสถาบันก็มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน ทำให้ประเทศไทยมีความเป็นปึกแผ่น มั่นคงจนถึงปัจจุบันนี้ ด้วยว่ามีพระภิกษุเป็นหลักสำคัญในการถ่ายทอดคตินิยม หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เป็นผู้ดำรงไว้ซึ่งความเป็นที่พึ่งทางจิตวิญญาณของประชาชน ถึงแม้ว่าพระภิกษุจะมีพระธรรมวินัยเป็นเครื่องประพฤติปฏิบัติแล้วก็ตาม แต่ว่าพระภิกษุนั้นก็ยังต้องอยู่ภายใต้กฎหมายของฝ่ายบ้านเมืองที่จะต้องประพฤติปฏิบัติตาม เรียกได้ว่าต้องอยู่ภายใต้หลักพระธรรมวินัยและกฎหมายของฝ่ายบ้านเมืองทั้งสองอย่าง ดังนั้น พระภิกษุกับกฎหมายนั้นจึงแยกกันไม่ได้ ซึ่งมีส่วนที่สัมพันธ์กันและกัน โดยที่สถานะทางกฎหมายถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้บุคคลนั้น ๆ สามารถ

ดำเนินการต่าง ๆ ทางกฎหมายได้ ซึ่งเมื่อบุคคลหนึ่ง ๆ ถือกำเนิดขึ้นมา ก็จะมีสถานะทางกฎหมายออกมารับรองเพื่อปกป้องสิทธิและหน้าที่ของบุคคลนั้น เมื่อบุคคลคนหนึ่งได้ทำการบรรพชาอุปสมบทเป็นพระภิกษุ ถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงสถานะทางสังคมจากบุคคลธรรมดาเป็นพระภิกษุ ก็จะต้องประพฤติปฏิบัติให้อยู่ในกรอบและหลักเกณฑ์แห่งพระธรรมวินัย แต่ถึงอย่างไรก็ตาม พระภิกษุนั้นก็ยังคงอยู่ภายใต้กฎหมายบ้านเมืองที่ได้บัญญัติขึ้นให้คนในสังคมได้ประพฤติเพื่อความสงบสุขของสังคม การที่จะดูแลพระภิกษุให้เป็นผู้ประพฤติปฏิบัติให้มีความเป็นระเบียบ เรียบร้อยอันเป็นไปตามหลักแห่งพระธรรมวินัย จึงจำเป็นที่จะต้องมีกฎหมายอันเป็นมาตรการในการควบคุมความประพฤติของพระภิกษุให้อยู่ในกรอบแห่งพระธรรมวินัยและกฎหมายของฝ่ายบ้านเมือง ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันความประพฤติที่ไม่เหมาะสมกับสมณสาธูปอันเป็นการลดการกระทำผิดให้น้อยลง เพื่อให้สิทธิของพระภิกษุทางกฎหมายอาญามีความชัดเจน มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพของสังคมไทยและเพื่อให้พระภิกษุมีความคล่องตัวในการใช้สิทธิทางกฎหมายอาญาในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่มีความเปลี่ยนแปลงไปตามสภาวการณ์ในปัจจุบัน รวมทั้งการปกป้องสิทธิทางกฎหมายอาญาของพระภิกษุเองด้วยอันจะเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้เพื่อให้สังคมอยู่ได้ด้วยความร่วมมือเป็นสุขภายใต้กรอบแห่งกฎหมาย การที่จะนำตัวพระภิกษุไปดำเนินคดีทางกฎหมายอาญาจะไม่เหมาะสมกับสมณภาวะการปฏิบัติต่อพระภิกษุในฐานะผู้ต้องหาเป็นไปโดยขาดความเหมาะสมทำให้เกิดความเสื่อมศรัทธาแก่ผู้พบเห็นและมีผลต่อความศรัทธาของพุทธศาสนาเป็นอย่างมาก

พระภิกษุมีสองสถานะ คือ (1) สถานะเป็นพลเมืองของรัฐที่ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายของบ้านเมืองเหมือนคนอื่น ๆ (2) สถานะนักบวชในพระพุทธศาสนา ซึ่งต้องปฏิบัติตามพระธรรมวินัย และกฎหมายคณะสงฆ์ เมื่อพระภิกษุเป็นผู้ต้องหา หรือจำเลยในคดีอาญาส่งผลกระทบต่อชื่อเสียง และความเสื่อมใสศรัทธาของประชาชน โดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 มาตรา 29 และมาตรา 30 เป็นบทบัญญัติที่บังคับพระภิกษุต้องสละสมณเพศก่อนศาลตัดสินคดี แต่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ อาญาของประเทศไทยยังระบุสิทธิของพระภิกษุไว้ไม่ชัดเจนพอว่าพระภิกษุมีสิทธิพิเศษ และไม่มียกเว้นตามกฎหมายของไทยที่ให้สิทธิประการต่าง ๆ แก่พระภิกษุไว้เฉพาะและเป็นระบบแต่อย่างใด ปรากฏเพียงในกระบวนการทางอาญาบางขั้นตอน เป็นหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติต่อพระภิกษุที่ต้องหาคดีอาญา โดยการคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อสิทธิเสรีภาพของพระภิกษุ เช่น การจับกุม การสอบสวน การฟ้องร้อง การพิจารณาพิพากษาคดี และการบังคับโทษ ทั้งนี้พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505 กับกฎหมายอาญาทั่วไปมีความซ้ำซ้อนระหว่างกัน ทำให้การกำหนดโทษและการจัดการกับพระภิกษุสงฆ์ผู้กระทำความผิดอาญาขาดความชัดเจน เช่น

1) ในกรณีเจ้าอาวาสเป็นผู้กระทำความผิด จะมีปัญหาเรื่องการควบคุมตัวผู้กระทำความผิด ซึ่งการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดตามมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 เจ้าอาวาสมีอำนาจหน้าที่ควบคุมพระภิกษุผู้กระทำความผิด แต่หากเจ้าอาวาสเป็นผู้กระทำความผิดเอง กฎหมายไม่ได้ระบุให้เจ้าคณะผู้ปกครองระดับสูงขึ้นไปเป็นผู้

ควบคุมตัว ทำให้เกิดความสับสนว่าใครมีหน้าที่ควบคุมตัวผู้ต้องหา โดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505 มีหลักการที่แยกพระภิกษุออกจากฆราวาสทั่วไป ซึ่งอาจส่งผลให้การใช้กฎหมายอาญาทั่วไปกับพระภิกษุเกิดความไม่เท่าเทียมกัน

2) เมื่อพระภิกษุเป็นผู้ต้องหา หรือจำเลยในคดีอาญาส่งผลกระทบต่อชื่อเสียง และความเลื่อมใสศรัทธาของประชาชน พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505 บัญญัติให้พระภิกษุสละสมณเพศก่อนศาลตัดสินคดี การสละสมณเพศของพระภิกษุ ในกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญา เมื่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการไม่เห็นสมควรปล่อยชั่วคราว พระภิกษุผู้ถูกจับโดยต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาและเจ้าอาวาสแห่งวัดที่พระภิกษุรูปนั้นสังกัดไม่รับมอบตัวไว้ควบคุม หรือพนักงานสอบสวนไม่เห็นสมควรให้เจ้าอาวาสรับตัวไปควบคุม พนักงานสอบสวนมีอำนาจดำเนินการให้พระภิกษุสละสมณเพศได้ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ซึ่งไม่จำเป็นและอาจเป็นการลดทอนสิทธิและเสรีภาพของพระภิกษุได้ เนื่องจากการดำเนินการสละสมณเพศ ในกรณีดังกล่าวส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของพระภิกษุหลายประการ การดำเนินการให้พระภิกษุสละสมณเพศตั้งแต่ในชั้นก่อนการพิจารณาคดีของศาลมีผลเช่นเดียวกับ การลงนิคหกรรมให้สึก อันเป็นลงโทษตามพระธรรมวินัยที่ได้ผ่านกระบวนการพิจารณาวินิจฉัย ลงนิคหกรรมมาแล้ว และเมื่อเปรียบเทียบการสละสมณเพศของพระภิกษุตามมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 และที่แก้ไขเพิ่มเติม กับกรณีข้าราชการพลเรือนถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญาตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 จะพบว่า ข้าราชการพลเรือนจะถูกลงโทษทางวินัยก็ต่อเมื่อผลการพิจารณาคดีอาญาปรากฏว่าผู้นั้นกระทำความผิดอาญาโดยศาลได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกหรือโทษที่หนักกว่าโทษจำคุก แต่ในกรณีที่พระภิกษุถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญากลับมีการดำเนินการสละสมณเพศพระภิกษุ ตั้งแต่ในชั้นก่อนการพิจารณาคดีของศาล ซึ่งการดำเนินการสละสมณเพศพระภิกษุมีผลเช่นเดียวกับการลงโทษทางวินัยแก่ข้าราชการพลเรือนในกรณีถูกปลดออกหรือไล่ออก กรณีนี้จึงเป็นการปฏิบัติต่อบุคคลเสมือนกับบุคคลที่ศาลมีคำพิพากษาว่าเป็นผู้กระทำความผิด อันกระทบต่อหลักการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ อีกทั้งยังกระทบต่อการใช้เสรีภาพในการนับถือศาสนาหรือการปฏิบัติตามศาสนา เพราะการสละสมณเพศเป็นการบังคับให้พระภิกษุสละเพศพระภิกษุ พระภิกษุต้องพ้นจากการเป็นพระภิกษุอย่างถาวร ไม่สามารถใช้เสรีภาพของตนในการเผยแพร่ศาสนาและปฏิบัติตามศาสนาได้ เสมือนเป็นการลงโทษให้ประหารชีวิตพระภิกษุ เพราะได้ตายจากความเป็นพระภิกษุแล้ว ตั้งแต่ในชั้นก่อนการพิจารณาคดีของศาล

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 พบว่า ไม่ได้บัญญัติไว้ชัดเจนว่า พระภิกษุที่ถูกดำเนินคดีอาญาจะต้องสละสมณเพศก่อนเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดี อย่างไรก็ตาม ตามแนวทางปฏิบัติของตำรวจและศาลไทย มักมีการตีความว่า ต้องให้พระภิกษุสละสมณเพศก่อนจึงจะสามารถจับกุม คမ်းขัง หรือพิจารณาคดีอาญาได้ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่ได้ระบุสถานะพิเศษของพระภิกษุในการดำเนินคดี จึงมีความไม่แน่

ชัด ในทางปฏิบัติเมื่อมีการจับกุมหรือคุมขังพระภิกษุ และ คำวินิจฉัยของศาล และแนวทางของ สำนักงาน พระพุทธศาสนาแห่งชาติบางกรณี ศาลมีคำวินิจฉัยว่าสามารถดำเนินคดีต่อพระภิกษุ ได้โดยไม่ต้องให้สีกก่อน หากเป็นความผิดร้ายแรง อีกทั้งในประมวลกฎหมายอาญาไม่มีบทบัญญัติที่สามารถเอาผิดทางอาญากับพระภิกษุ ที่กระทำผิดอาญาได้ในฐานะพระภิกษุ มีเพียงฐานความผิดอาญากรณีบุคคลทั่วไปกระทำผิดเท่านั้น หลักเกณฑ์ ตามพระธรรมวินัยที่มีอยู่จึงไม่อาจบังคับแก่กรณีพระภิกษุกระทำความผิดได้อย่างจริงจัง และไม่มี ความชัดเจน ของบทลงโทษ แม้พระภิกษุจะกระทำผิดตามพระธรรมวินัย แต่การกระทำบางอย่างอาจไม่ผิดกฎหมาย

3. ปัญหาการดำเนินคดีปกครองกับพระภิกษุสงฆ์ในฐานะเจ้าพนักงาน

พระภิกษุซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในการปกครองคณะสงฆ์ไม่ว่าในตำแหน่งเจ้าอาวาสหรือ ในตำแหน่งอื่นใดก็ตาม จะไม่อยู่ในความหมายของคำจำกัดความว่า “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” เพราะตาม พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 มาตรา 44 ซึ่งได้บัญญัติว่า “ให้ถือว่าพระภิกษุซึ่ง ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรง ตำแหน่งในการปกครองคณะสงฆ์และไวยาวัจกร เป็นเจ้าพนักงานตามความในประมวลกฎหมายอาญา” ก็เป็น เรื่องเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ต้องการให้นำบทบัญญัติลักษณะความผิดเกี่ยวกับการปกครองตามประมวล กฎหมายอาญามาใช้บังคับแก่พระภิกษุบางตำแหน่งเท่านั้น การที่เจ้าอาวาสมีสถานะทางกฎหมายเป็นเจ้า พนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ย่อมมีผล ในส่วนของ “การคุ้มครองตามกฎหมาย” และ “การลงโทษตาม กฎหมาย” ตามบทมาตราในประมวล กฎหมายอาญาในการคุ้มครองตามกฎหมายนั้น เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่เป็น เจ้าพนักงานตามประมวล กฎหมายอาญาแล้ว หากมีผู้หมิ่น หรือแจ้งความอันเป็นเท็จ หรือต่อผู้ขัดขวางเจ้า พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือข่มขืนใจเจ้าพนักงาน ให้เจ้าพนักงานให้ปฏิบัติการอันมิชอบด้วยหน้าที่หรือละเว้นการ ปฏิบัติหน้าที่ ผู้กระทำการดังกล่าวต้องรับโทษทางอาญา

เกิดจากปทัสฐานว่าเป็นการไม่ สมควรที่จะข่มขืนผู้อื่น เพราะชีวิตมนุษย์เป็นสิ่งที่พึงหวงแหน หรือรักษาความผิดอาญาแต่ละฐานประกอบด้วยคุณธรรมทางกฎหมาย กรรมของการกระทำและการกระทำเข้า ด้วยกัน ในการบัญญัติความผิดฐานต่างๆ นั้น มีคุณธรรมทางกฎหมายเป็นพื้นฐานในทางความคิด แม้ผู้บัญญัติ จะมีได้กำหนดคุณธรรมทางกฎหมายก่อนการบัญญัติความผิดอาญาก็ตาม กล่าว โดยเฉพาะก็คือ องค์ประกอบ ของความผิดอาญามาจากปทัสฐาน และปทัสฐานมาจากคุณธรรม ทางกฎหมาย เช่น การบัญญัติมาตรา 288 ใน ประมวลกฎหมายอาญาไว้

กรณีการเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งบุคคลอาจเป็นเจ้าพนักงานตามคำนิยามที่ ประมวลกฎหมายอาญา บัญญัติให้คำนิยาม “เจ้าพนักงาน หมายความว่า บุคคลซึ่งกฎหมายบัญญัติว่าเป็นเจ้า พนักงานหรือได้รับแต่งตั้งตามกฎหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการ ไม่ว่าจะประจำหรือครั้งคราว และไม่ว่าจะ ได้รับค่าตอบแทนหรือไม่” หรืออาจเป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมายอื่นบัญญัติไว้ชัดแจ้งว่าให้เป็นเจ้าพนักงาน ตัวอย่างเช่น เจ้าอาวาสวัดมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แต่แม้จะกำหนดให้เจ้าอาวาสเป็น

เจ้าพนักงานตามความในประมวลกฎหมายอาญา ก็เป็นการกำหนดเพียงเพื่อให้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายอาญา หากทำให้เจ้าอาวาสเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ไม่

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” ย่อมมีความหมายที่แตกต่างกันตามเหตุผลของกฎหมาย (ratio legis) แต่ละฉบับ ซึ่งระบบกฎหมายไทยได้บัญญัติคำนิยามหรือคำจำกัดความ “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” ตามกฎหมายแต่ละฉบับมีความแตกต่างกัน หากได้มีความหมายเป็นนัยเดียวกัน ในการวินิจฉัยว่าบุคคลใดเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือไม่ นอกจากจะดูบทนิยามเจ้าหน้าที่ของรัฐแล้ว ก็จะต้องดูบทนิยามคำว่า หน่วยงานของรัฐ และขอบเขตของการที่กฎหมายฉบับนั้นมุ่งบังคับใช้ประกอบด้วย ทั้งต้องพิจารณาลักษณะของการกระทำที่ใช้อำนาจตามกฎหมายใดด้วย เพราะหากฐานอำนาจที่ใช้ในการกระทำเป็นกฎหมายรัฐธรรมนูญก็อาจจะไม่อยู่ในความหมายของคำว่า “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” ตามกฎหมายที่มีศักดิ์ระดับพระราชบัญญัติก็ได้

แต่ว่าการที่บุคคลใดเป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมายบัญญัติหรือตามคำนิยาม แต่ก็อาจเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรืออาจจะไม่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมายฉบับอื่นก็ได้ ตัวอย่างเช่น กรณีตามมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แม้จะกำหนดให้เจ้าอาวาสเป็นเจ้าพนักงานตามความในประมวลกฎหมายอาญา ก็เป็นการกำหนดเพียงเพื่อให้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายอาญา หากทำให้เจ้าอาวาสเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง ไม่ (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 16/2560 และที่ 17/2560) จะเห็นได้ว่า คำว่า “เจ้าพนักงาน” กับ “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” มีความแตกต่างกันบางส่วนหากได้มีความหมายอย่างเดียวกันทั้งหมด และ “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” ตามกฎหมายแต่ละฉบับก็มีความแตกต่างกัน หากได้มีความหมายอย่างเดียวกัน

การดำเนินกิจการทางปกครองของมหาเถรสมาคม โดยที่มหาเถรสมาคมมีสถานะทางกฎหมายเป็นฝ่ายปกครองตามกฎหมายแล้วย่อมตกอยู่ภายใต้หลักการที่เรียกว่า หลักความชอบด้วย กฎหมายของการกระทำทางปกครอง จะเห็นได้ว่ามหาเถรสมาคม เป็นหน่วยงานทางปกครองที่ได้รับมอบอำนาจให้ใช้อำนาจทางปกครองตาม พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 นั้น มีอำนาจและหน้าที่ตามกฎหมายโดยปฏิบัติการให้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายอันเป็นการกระทำทางปกครอง เช่น การออกข้อบังคับ วางระเบียบ ออกคำสั่ง มีมติ หรือออกประกาศใด ๆ ที่ไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายและพระธรรมวินัย โดยหลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางการกระทำทางปกครองเป็นสิ่งที่บังคับ ให้ฝ่ายปกครองต้อง ดำเนินการต่าง ๆ ภายใต้กรอบแห่งกฎหมายที่ให้อำนาจแก่ฝ่ายปกครองโดยกฎหมายทั้งระบบที่ฝ่ายปกครองต้องยึดถือ และปฏิบัติตามโดยเคร่งครัด เริ่มตั้งแต่รัฐธรรมนูญ กฎหมายที่ออกโดยฝ่ายนิติบัญญัติ และกฎเกณฑ์ของฝ่ายบริหารระบบกฎหมายเหล่านี้ถือว่าเป็นที่มาของอำนาจของฝ่ายปกครองทั้งสิ้น เมื่อมหาเถรสมาคมมีสถานะเป็นฝ่ายปกครองอาจถูกตรวจสอบได้ตามหลักการควบคุม ตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครองซึ่งกระบวนการในการ

ควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครองนั้น มีหลายกรณีด้วยกัน ซึ่งในบางครั้งฝ่ายปกครองก็อาจดำเนินกิจกรรมหรือกระทำการบางอย่างที่ฝ่าฝืนกฎหมายได้ ซึ่งการฝ่าฝืนกฎหมายนั้นอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อบุคคลหรือสังคมได้

พระภิกษุซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในการปกครองคณะสงฆ์ ไม่ว่าจะในตำแหน่ง เจ้าอาวาสหรือในตำแหน่งอื่นใดก็ตาม จึงไม่อยู่ในคำจำกัดความว่า “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” ส่วน พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ มาตรา 45 ซึ่งบัญญัติว่า ให้ถือว่าพระภิกษุซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในการปกครองคณะสงฆ์ และ ไวยาวัจกร เป็นเจ้าพนักงานตามความในประมวลกฎหมายอาญาก็เป็นเรื่องเจตนารมณ์ของกฎหมาย ที่ต้องการให้นำบทบัญญัติลักษณะความผิดเกี่ยวกับการปกครองตามประมวลกฎหมายอาญา มาใช้บังคับแก่พระภิกษุบางตำแหน่ง ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505 เท่านั้น

ดังนั้นเมื่อพระภิกษุซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในการปกครองคณะสงฆ์ ไม่ว่าจะในตำแหน่งเจ้าอาวาสหรือในตำแหน่งอื่นใดก็ตาม ไม่อยู่ในความหมายของคำจำกัดความว่า “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” ตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542 พระภิกษุสงฆ์จึงไม่อาจถูกดำเนินคดีปกครองได้ ซึ่งอาจทำให้ประเด็นปัญหาที่เกิดจากการใช้อำนาจในฐานะเป็นเจ้าพนักงานของพระภิกษุที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในการปกครองคณะสงฆ์ในทางที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือได้รับผลกระทบจากการใช้อำนาจของพระภิกษุดังกล่าว ก็จะไม่สามารถดำเนินการฟ้องร้องคดีต่อศาลปกครองได้

2. ข้อเสนอแนะ

การปฏิบัติหน้าที่ดีตามหลักพระธรรมวินัยของพระสงฆ์นั้นส่งผลต่อภาพลักษณ์ที่ดีของพระพุทธศาสนาในประเทศไทย ดังนั้นการมีกฎหมายที่ครอบคลุมเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของพระสงฆ์จะส่งผลต่อการประพฤติดนที่ดีของพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาพระภิกษุล่วงละเมิดพระธรรมวินัย หากมีการลงโทษตามกฎหมายอาญา ก็จะเกิดความเกรงกลัวในการล่วงละเมิดพระธรรมวินัย เพราะมาตรการทางสงฆ์และบทบัญญัติกฎหมายต่างๆ ที่ใช้บังคับแก่ภิกษุในการกระทำผิดในปัจจุบันนี้ ยังไม่เพียงพอแก่การควบคุมดูแลภิกษุให้ประพฤติตนอยู่ในศีลธรรม ยิ่งไปกว่านั้นการลงโทษภิกษุที่กระทำผิดในลักษณะอาญาที่ใช้ในอดีตถึงปัจจุบันไม่มีความแตกต่างจากการลงโทษบุคคลทั่วไป ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะให้มีการแก้ไข ปรับปรุง เพิ่มเติมบทบัญญัติบางประการดังนี้ เพื่อใช้บังคับแก่พระภิกษุให้เหมาะสมและได้สัดส่วนกับความผิดที่กระทำลงเมื่อคำนึงถึงสถานะทางสังคมที่ภิกษุดำรงอยู่

1. ควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505 มาตรา 45 มีการกำหนดสถานะของเจ้าอาวาส ให้เป็นเจ้าพนักงานตามความในประมวลกฎหมายอาญา เพื่อแก้ไขปัญหาการตีความเกี่ยวกับสถานะของพระภิกษุระดับใด ที่ถือว่าเป็นเจ้าพนักงาน ให้ชัดเจนขึ้น

2. ควรเพิ่มเติมบทบัญญัติในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ฯ โดยการเพิ่มความผิดบางประเภท เช่น การเสพเมถุน เพื่อให้มีบทลงโทษทางอาญาสำหรับพระภิกษุที่เสพเมถุน รวมทั้งการกระทำอื่น ๆ ของพระภิกษุที่เข้าข่ายกระทำความผิดวินัยสงฆ์อย่างร้ายแรงด้วย

3. ควรเพิ่มเติมบทบัญญัติประมวลกฎหมายอาญา เพิ่มบทลงโทษสำหรับการกระทำความผิดอาญาของพระภิกษุ เพื่อให้การลงโทษพระภิกษุให้หนักกว่ากรณีบุคคลทั่วไปกระทำความผิด

4. ควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติความหมายของคำจำกัดความว่า “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” ตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542 ให้หมายความรวมถึงพระภิกษุที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในการปกครองคณะสงฆ์ เป็น “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” ด้วย ในเมื่อพระภิกษุที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในการปกครองคณะสงฆ์ ได้ใช้อำนาจในฐานะเป็นเจ้าพนักงาน หากการใช้อำนาจนั้นเป็นไปในทางที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือได้รับผลกระทบจากการใช้อำนาจของพระภิกษุนั้น สามารถดำเนินการฟ้องร้องคดีต่อศาลปกครองได้

เอกสารอ้างอิง

คณิต ณ นคร, กฎหมายอาญาภาคทั่วไป. กรุงเทพมหานคร: บริษัท สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, 2556, : 61.

คณิต ณ นคร. “ผู้เสียหายในคดีอาญา” วารสารอัยการ, ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 (มกราคม, 2529) : 48.

ทวีศักดิ์ ใต้ศรีโคตร, ประพันธ์ ไทยใหญ่, สราวุธ โพธิ์ศรีขาม, พิทยพล กองพงษ์, พวงเพชร พลวิเศษ, บทความวิชาการ สิทธิของพระภิกษุทางกฎหมายอาญา วารสารมหาจุฬานาครทรรณ, ปีที่ 9, ฉบับที่ 2 (กุมภาพันธ์2565) : 94.

วิจิตร ลุฑิตานนท์ , กฎหมายอาญา ภาค 1, พิมพ์ครั้งที่ 4, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2507) : 6.